Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0419U000620

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-03-2019

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Вікторія Іванівна

2. Tkachenko Viktoriia I.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.01

Назва наукової спеціальності: Загальна педагогіка та історія педагогіки

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-02-2019

Спеціальність за освітою: Прикладна лінгвістика

Місце роботи здобувача: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, м. Одеса, Одеська обл., 65009, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 58.053.01

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Тернопільський р-н., Тернопільська обл., 46027, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти" Херсонської обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 02139794

Місцезнаходження: вул. Покришева, 41, м. Херсон, Херсонська обл., 73034, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.01, 14.07

Тема дисертації:

1. «Тенденції розвитку шкільної мовної освіти в Україні (1959-2013 рр.)»

2. "Trends in the development of school language education in Ukraine (1959-2013)"

Реферат/анотація:

1. У дисертації висвітлено результати історико-педагогічного дослідження розвитку шкільної мовної освіти в Україні (1959-2013 рр.). Реалізація Концепції Нової української школи, де однією з ключових компетентностей у формуванні особистості визначено комунікативну, є стратегічним завданням сучасної системи освіти. Вільне володіння та бажання спілкуватися рідною й іноземними мовами як актуальні потреби сучасного українського суспільства, детерміновані культурознавчими, життєтворчими та євроінтеграційними процесами, забезпечуються якісною освітою. З огляду на зазначене, виправданою є увага до досліджень генезиосвіти в історичній ретроспективі. Зокрема, проблема розвитку шкільної мовної освіти в Україні в другій половині XX – початку XXI ст., коли здійснювалася фундаменталізація її змісту, робилися перші спроби комунікативного спрямування і упроваджувалися перспективні форми і методи роботи, потребують

ретельного вивчення. Звичайно, водночас із позитивними існували й негативні тенденції: заідеологізований зміст шкільної мовної освіти, нівелювання ролі рідної мови у вихованні особистості тощо. Об'єктом дослідження є шкільна мовна освіта в Україні. Предметом дослідження є розвиток шкільної мовної освіти в Україні (1959–2013 рр.). Мета дослідження: виявити тенденції розвитку шкільної мовної освіти в Україні у другій половині XX – на початку XXI ст. та окреслити напрями урахування ідей конструктивного досвіду при проектуванні стратегічних орієнтирів вдосконалення сучасної освіти. Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше в історико-педагогічній науці: розглянуто й комплексно досліджено науково-педагогічну проблему розвитку шкільної мовної освіти в Україні в 1959–2013 рр. та виявлено його провідні тенденції: (позитивні: оновлення нормативно-правової бази розвитку мовної освіти, обґрунтування як провідних принципів демократизації та гуманізації освіти; поступова фундаменталізація змісту мовної освіти та лінгводидактики; системна робота із забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу; постійний пошук шляхів оптимізації процесу якісного навчання мов); (негативні: ідеологізація та регламентація змісту шкільної мовної освіти; тривале зросійщення української школи; незадовільна матеріально-технічна база шкіл; формальне впровадження перспективних форм роботи (мовних конкурсів, соціальних проектів), недостатня обґрунтованість нововведень); обґрунтовано періодизацію розвитку шкільної мовної освіти в Україні з 1959 р. до 2013 р.: I період (1959–1990 рр.) – ідеологічно-спрямований: 1 субперіод (1959–1983 рр.) – продуктивно-пошуковий; 2 субперіод (1984–1990 рр.) – реформувально-творчий. II період (1991-2013 рр.) – національно-спрямований: 1 субперіод (1991–2001 рр.) – відновлювально-трансформаційний; 2 субперіод (2002–2013 рр.) – модернізаційно-інтеграційний; виявлено чинники, що впливали на траєкторію розвитку вітчизняної шкільної мовної освіти: зовнішні (суспільно-політичні, соціально-економічні, соціокультурні, ідеологічні, етнічні) та внутрішні (науково-педагогічні, парадигмальні, освітньо-реформувальні, організаційні); визначено перспективні форми (уроки на природі, інтегративні курси, мовні гуртки, міні- та моновистави, фільми мовою оригіналу), методи (проблемний, продуктивно-творчий, тести; стилістичний експеримент, редагування, аудіовізуальний, сугестопедичний); прийоми (конструктивні, трансформаційні, коментоване письмо, мнемотехніка, швидкочитання) навчання мов; окреслено можливості реалізації позитивних ідей розвитку мовної освіти в сучасній українській школі (відновлення практики проведення уроків із немовних предметів іноземною мовою, листування з носіями іншої мови, видання шкільної газети, інтерв'ю з відомими людьми, участь у соціальних проектах, застосування асоціативних методів, кодограм). У процесі дослідження уточнено сутність понять «шкільна мовна освіта», «розвиток шкільної мовної освіти», «тенденції розвитку шкільної мовної освіти в Україні». Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні авторської навчальної програми спецкурсу «Мовна освіта у школах України (1959–2013 рр.)» та методичних рекомендаціях до неї, що були використані вчителями-філологами на курсах підвищення кваліфікації та під час самоосвіти. Теоретичні результати й висновки дослідження можуть стати базисом для пошукової діяльності студентів, магістрантів, аспірантів із проблем розвитку мовної освіти в Україні. Ключові слова: мовна освіта, шкільна мовна освіта, розвиток шкільної мовної освіти, тенденції розвитку, періодизація, українська та іноземні мови.

2. Implementation of the Concept of the New Ukrainian School, where communicative competence is one of the key in the formation of a person, is a strategic task of the modern educational system. The free possession and desire to communicate in native and foreign languages as actual needs of modern Ukrainian society are provided by quality education. Therefore, consideration is given to the studying of genesis of education in historical aspect. In particular, the problem of the development of school language education in Ukraine in the second half of the 20th and the beginning of the 21st century, when fundamentalization of its content was carried out, the first attempts of communicative direction were made and prospective forms and methods of work were implemented, need to be carefully studied. Of course, among the positive ones there were also negative trends: the ideologial content of school language education, declining the role of the native language in the education of the individual, etc. The object of the study is school language education in Ukraine. The subject of the study is the development of school language education in Ukraine (1959-2013). The purpose of the study is to identify trends in the development of school language education in Ukraine in the second half of 20th - early 21st century and to outline

ways of taking into account the ideas of constructive experience in case of designing strategic guidelines for improving modern education. The scientific novelty of the results of the research is that for the first time in historical-pedagogical science: the scientific-pedagogical problem of the development of school language education in Ukraine in 1959-2013 has been considered, comprehensively investigated and its key trends have been identified: (positive: updating of legal framework of the development of language education; justification as guiding the principles of democratization and humanization of education; the gradual fundamentalization of the content of language education and methodology of language teaching; systematic work on providing skilled personnel potential; constant search for ways to optimize the process of quality language learning); (negative: ideologization and regulation of the content of school language education; prolonged Russification of the Ukrainian school; unsatisfactory material and technical base of schools; formal implementation of prospective forms of work (language contests, social projects); lack of substantiality of innovations); the periodization of the development of school language education in Ukraine from 1959 to 2013 has been justified: the 1st period (1959-1990) is ideologically directed: the 1st subperiod (1959-1983) – productive-search; the 2nd subperiod (1984-1990 years) – reforming-creative. The 2nd period (1991-2013) – nationally directed: the 1st subperiod (1991-2001) – renewable and transformational; the 2nd subperiod (2002-2013) – modernization and integration; the factors influencing the trajectory of development of the Ukrainian school language education have been identified: external (socio-political, socio-economic, socio-cultural, ideological, ethnic) and internal (scientific-pedagogical, paradigmatic, educational and reforming, organizational); prospective forms have been outlined (outdoor lessons, integrative courses, linguistic circles, mini- and mono-performances, films in original language), methods (problematic, productive-creative, tests, stylistic experiment, editing, audio-visual, suggestive); techniques (constructive, transformative, commented writting, mnemotechnics, fast reading) of learning language; the opportunities for implementing positive ideas of the development of language education in the modern Ukrainian school have been described (the re-establishing of the practice of conducting lessons from non-language subjects in a foreign language, correspondence with native speakers of another language, the publication of a school newspaper, interviews with famous people, participation in social projects, application of associative methods, codograms). In the course of the study, the essence of the concepts of «school language education», «development of school language education», «tendencies of the development of school language education in Ukraine» were clarified. Key words: language education, school language education, development of school language education, trends of development, periodization, Ukrainian and foreign languages.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Примакова Віталія Володимирівна

2. Prymakova Vitaliia V.

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Товканець Ганна Василівна

2. Tovkanets Hanna V.

Кваліфікація: д. пед. н.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кутова Світлана Олександрівна

2. Kutova Svitlana O.

Кваліфікація: к. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Терещук Григорій Васильович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Степанюк Алла Василівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.